

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Van huis uit

[Blog in Didactief online]

Eiffers, L.

Publication date

2021

Document Version

Final published version

License

Unspecified

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Eiffers, L. (null). (2021). Van huis uit: [Blog in Didactief online]., Didactief.
<https://didactiefonline.nl/blog/louise-elffers/van-huis-uit>

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Van huis uit

Tekst Louise Elffers

Gepubliceerd op 03-03-2021

Nederland kent een sterk beroepsgericht onderwijsstelsel. Het mbo en hbo zijn samen goed voor ruim driekwart van alle studerenden in Nederland. Daarnaast wordt ons universitaire landschap gekenmerkt door een opvallend gespecificeerd opleidingsaanbod.

Met uitzondering van een handjevol bredere bachelors, zijn de meeste universitaire opleidingen georiënteerd op één vakgebied: pedagogiek, rechtsgeleerdheid, Frans, geschiedenis, natuurkunde. Wanneer studenten kennismaken, is 'wat studeer je?' een van de eerste vragen.

Dat is lang niet overal zo. Zo volgen Amerikaanse studenten een brede bachelor met een vast programma, waarbij ze zich na twee jaar aan de hand van een *major* specialiseren. Toen ik een semester aan Columbia University in New York werkte, ontdekte ik dat alle bachelorstudenten daar, ongeacht hun afstudeerrichting, Hannah Arendt en Plato lezen, kennismaakten met astrofysica, kunstgeschiedenis en neurobiologie, en werden getraind in statistiek en ethiek. Pas in hun laatste jaar werd de vraag '*what are you majoring in?*' relevant.

Ondanks de specialisatie die de meeste mbo-, hbo- en wo-opleidingen kenmerkt, gaat een op de drie gediplomeerden in Nederland in een heel andere sector werken dan waarvoor hij is opgeleid (1). Met name mbo-studenten van economische opleidingen en hbo- en wo-studenten van opleidingen op het gebied van taal en cultuur komen vaker in een andere sector terecht dan waarvoor ze zijn opgeleid. Maar ook in opleidingssectoren met een sterk arbeidsmarktprofiel, zoals mbo-4 techniek en ict, gaat een op de drie afgestudeerden buiten de eigen of een verwante richting aan de slag.

Het roept de vraag op waarom we studenten dan toch zo specifiek blijven opleiden. Een sterke aansluiting tussen opleiding en arbeidsmarkt kan de arbeidsmarktpositie van gediplomeerden versterken. En er zijn opleidingen die fungeren als rechtstreekse toegangspoort tot een bepaalde beroepssector, zoals de pabo of geneeskunde. Maar voor veel studenten fungeert de opleidingsrichting veeleer als een interessegebied aan de hand waarvan zij hun academische geest slijpen of breder toepasbare competenties ontwikkelen. Beroepsspecifieke kennis en vaardigheden worden na het afstuderen op het werk opgedaan. En mocht er na verloop van tijd nieuwe kennis of aanvullende training nodig zijn, dan kan die altijd alsnog worden verworven, zo luidt het ideaal van een 'leven lang leren'.

Waarom vallen we middelbare scholieren dan al zo jong lastig met verplichte profielkeuzes? En wat te denken van de onwaarschijnlijke hoeveelheid beleid die aankomend studenten ertoe moet aanzetten 'een weloverwogen studiekeuze' te maken? Met intakeprocedures, talentscans en verplichte studiekeuzechecks wordt getracht 'de juiste student op de juiste plek' te krijgen. Verouderd potje-dekseltje-denken, noemde Ton Luken dat al eens (2). Een individu kan zich in een veelheid aan studierichtingen succesvol ontwikkelen. En hoe smaller de opleiding wordt ingericht, hoe groter de kans op een mismatch. Voor bijna de helft van alle eerstejaars uitval in het hoger onderwijs geldt 'een verkeerde studiekeuze' als belangrijkste reden (3). Ondertussen geven steeds meer leerlingen de voorkeur aan intersectorale programma's (<https://www.platformsvmbo.nl/wp-content/uploads/2020/06/Go-vmbo-magazine.pdf>) en brede bachelors (https://www.vsnu.nl/files/documenten/Publicaties/Trendrapportage_DEF.pdf).

Misschien houden we zo graag vast aan smalle opleidingsrichtingen omdat we onszelf er zo sterk mee identificeren. Je kunt een Nederlander die direct na zijn studie biologie in de ICT belandde en daar inmiddels al 25 jaar werkt in alle ernst horen zeggen dat hij 'van huis uit' bioloog is. De biologiekennis die hij in die paar jaar studie heeft opgedaan, ligt al 25 jaar te verstoffen onder een almaar uitdijende hoeveelheid kennis over ICT. Maar kennelijk vormen die paar studie jaren onze identiteit: wij zijn onze opleiding.

Louise Elffers is lector Kansrijke schoolloopbanen in een diverse stad (HvA), onderzoeker bij Onderwijswetenschappen (UvA) en directeur van Kenniscentrum Ongelijkheid. Ook schreef ze De Bijlesgeneratie. Lees hier al haar columns (<https://didactiefonline.nl/blog/louise-elffers>).

Bronnen

(1) ROA (2019). *De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2024*. Maastricht: ROA.

(2) Luken, T. (2009). *Het dwaalspoor van de goede keuze*. Tilburg: Fontys Hogescholen.

(3) ResearchNed (2019). *Monitor Beleidsmaatregelen hoger onderwijs 2018-2019*. Nijmegen: ResearchNed.